

Innledning ved kunngjøring av Mohn-prisen 2018 holdt av preses Synnøve des Bouvrie, Academia Borealis.

Academia Borealis er Nord-Norges vitenskapsakademi. I sin nåværende form ble Akademiet etablert i 2001, men det har en forhistorie som nærmer seg 100 år. I 1919 det nemlig opprettet et fond ved navn 'Nord-Norges Universitet'. Et nettverk av forskere ble etablert noen år senere og Academia Borealis er en videreføring av dette nettverket, som forvalter fondet.

Academia Borealis' styre har i lengre tid arbeidet med planen om å få etablert en internasjonal Nord-område-pris. Planene ble omsatt i et notat som formulerte formålet med en slik pris. Den skulle være en belønning for fremragende forskning i og om Arktis, men dessuten være grunnlagt på innsikten i at forskning i det arktiske området må ha særlig oppmerksomhet mot menneskene som bebor regionen og derfor på samspillet mellom natur og kultur. Den naturvitenskapelig forskningen som har stått sterkt i regionen burde i større grad inkludere humanistiske og samfunnsvitenskapelige perspektiver.

Under Akademiets arbeid med prisplanen, tok vi kontakt med rektor Anne Husebakk. Det viste seg at UiT også hadde luftet planen om å få opprettet en internasjonal miljøpris. Siden Academia allerede var godt i gang, var det kort vei fra idéen til en konkret strategi. Det er kortversjonen. Rektor Anne Husebakk har gjort en flott innsats med å finansiere prisen som har blitt til i et samarbeid mellom UiT Norges arktiske universitet, Academia Borealis og Tromsø Forskningsstiftelse.

Formålet med Mohn-prisen, som er grunnlaget for den vitenskapelige komiteens arbeid er som følgende (utdrag)

«Hvorfor en nordområdepris? Den internasjonale interessen for Arktis er i vesentlig grad motivert av de rike naturressursene i regionen...Regionen har gjennom denne utviklingen fått økt strategisk og økonomisk interesse nasjonalt og internasjonalt.

Reindrift, jordbruk og småskala fiske er viktige næringer i urfolkssamfunn i hele den arktiske regionen, som har rike urfolkstradisjoner der tradisjonelle levemåter fortsatt har en sterk stilling. Nordområdene rommer en rik flora av urfolksspråk. ... Flere av urfolksspråkene i Arktis hører til blant de mest truede språk i verden. Økt internasjonalt fokus på Nordområdene aktualiserer behovet for større oppmerksomhet mot levekår og framtidsutsikter for befolkningen i hele regionen. Store landområder i Arktis er under ulike nasjonalstaters jurisdiksjon, men rent folkerettslig har flere av urfolksgruppene forvaltningsretten til store fastlandsområder gjennom lang tids bruk. Dette bidrar til interessekonflikter - særlig knyttet til utnyttelse av naturressursene. I årene som kommer er det ventet at konfliktpotensialet vil bli større, snarere enn mindre.

I denne situasjonen er det viktig at forskningsmiljøene ser helhetlig på fremtiden til regionen. Urfolkssamfunn med sin særegne historie og tradisjon med å høste sårbar natur i Nordområdene utgjør en viktig del av den arktiske regionens identitet. I flere av de internasjonale forskningsmiljøene som er opptatt av klimaendringer samarbeider forskere med utøvere av tradisjonelle livsformer. Slik

forskning foregår i hele det sirkumpolare nord, og det er økende internasjonal interesse for denne forskningen. Moderne forskningsmiljø innenfor teknologi, medisin, jus, samfunnsvitenskap og humaniora som setter dagsorden er sentrale premissleverandører i det moderne globale samfunn. Vekst og utvikling i den arktiske regionen forutsetter at vitenskapssamfunnet er lydhørt overfor andre kunnskapstradisjoner i nord.»

I anledning kunngjøringen av vinnerne av Mohnprisen 2018
Tromsø 5. desember 2017 i Árdna

Synnøve des Bouvrie preses i Academia Borealis Nord-Norges vitenskapsakademi og styremedlem i styringskomiteen for Mohnprisen
og Jens-Ivar Nergård styremedlem i styret for Academia Borealis, styremedlem i styringskomiteen for Mohnprisen